

Nr 1001

Av fru Kristensson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 138, angående studiesocialt stöd till studerande ungdom.

I proposition nr 138 framlägges förslag om ett studiesocialt system för studerande inom olika skolformer ovanför grundskolan. Tyngdpunkten i förbättringarna ligger på de gymnasiala skolformerna. Enligt förslaget skall det nuvarande allmänna studiebidraget för barn mellan 16—18 år om 50 kr. i månaden under läsårets nio månader höjas till 75 kr. i månaden. Detta studiebidrag föreslås utgå även efter det barnet fyllt 18 år, dock högst tills barnet fyllt 21 år. Enligt förslaget skall vidare detta grundbidrag i vissa fall kompletteras med inackorderingstillägg och resetillägg. Utöver dessa generella bidrag föreslås dessutom inkomstprövade tillägg och i undantagsfall även behovsprövade tillägg. Vidare är avsikten att lånemöjligheterna skall väsentligt förbättras. För elever i de berörda skolformerna som fyllt 21 år skall slutligen enligt förslaget utöver lånemöjligheterna utgå ett förhöjt studiebidrag om 175 kr. i månaden.

Kungl. Maj:t utgår i föreliggande förslag till stödåtgärder på det gymnasiala stadiet ifrån den principiella inställningen att elever på dessa stadier allttjämt är beroende av föräldrarnas ekonomi. Först efter uppnådd myndighetsålder är eleven att betrakta som en självständig individ i ekonomiskt avseende. När stödåtgärderna avvägs är det familjens ekonomiska situation som tas i beaktande. Jag delar uppfattningen att detta är ett familjepolitiskt problem, men jag anser inte att Kungl. Maj:t drar de rätta konsekvenserna av denna principiella inställning. Bidragen skall inte utgå till föräldrarna utan till eleverna. Därigenom får också det generella bidraget närmast karaktär av ett studielönesystem som jag av många skäl inte anser mig kunna acceptera.

Målsättningen för en god utbildningspolitik från samhällets sida bör i första hand vara att tillgodose behovet av utbildningsplatser. Därutöver bör samhället i möjligaste mån se till att ingen av ekonomiska skäl förhindras att komma i åtnjutande av samhällets utbildningsmöjligheter. Främst sker detta genom att samhället mot statlig kreditgaranti ställer lånemedel till förfogande. I det framlagda förslaget har också lånemöjligheterna väsentligt förbättrats.

Därutöver uppstår frågan huruvida det finns anledning till allmänna stödåtgärder för att hjälpa familjer med barn i skolan. Enligt min uppfattning kan sådana behov föreligga i vissa fall, då det gäller att motverka en snedhet

i rekryteringen till högre undervisning. I normalfamiljer torde emellertid sådana skäl inte föreligga. Däremot finns det i detta sammanhang anledning att åter aktualisera frågan om barnfamiljernas beskattning.

Från högerpartiets sida har kravet på skatterättvisa för barnfamiljerna framförts i partimotioner under ett flertal år. Så har även skett i en motion till årets riksdag, där motionärerna i avvaktan på den sittande skatteberedningens förslag förordat att Ortsavdrag för barn skall medges med 1 000 kr. för det första och andra barnet och med 1 500 kr. för varje följande barn. Förslaget innebär att avdraget skall medges under samma tid som det allmänna barnbidraget utgår.

För min del anser jag det emellertid motiverat att man på detta sätt tar hänsyn till barnens levnadsomkostnader så länge som barnet undergår skolutbildning och ej har egna deklarerade inkomster — dock högst tills barnet uppnått myndighetsålder. Såsom tidigare anförts från högerhåll anser jag att de föreslagna Ortsavdragen i princip bör vara högre, men nöjer mig med att såsom provisorium i avvaktan på skatteberedningens förslag förorda de i partimotionen föreslagna beloppen.

Om den av oss föreslagna Ortsavdragsreformen genomföres åstadkommes därmed en betydande förbättring av barnfamiljens ekonomiska situation, vilket givetvis minskar behovet av kontantbidrag. Jag yrkar därför avslag på förslaget om ett generellt studiebidrag på 75 kr. per studiemånad att utgå mellan 16—21 års ålder. Därutöver yrkar jag avslag på förslaget om det förhöjda studiebidraget på 175 kr. per studiemånad efter fyllda 21 år.

Som jag tidigare anförts kan det emellertid i vissa fall vara motiverat med ytterligare stödåtgärder. Det gäller främst familjer med låga inkomster och familjer som på grund av bostadsortens belägenhet ställs i en mera ogynnsam situation. Jag vill därför föreslå att den av oss föreslagna Ortsavdragsreformen kompletteras med inkomstprövade bidrag. I Kungl. Maj:ts proposition föreslås att inkomstprövade tillägg skall utgå med 75, 50 och 25 kr. per studiemånad. För min del anser jag att dessa bör höjas till 150, 100 resp. 50 kr. De föreslagna inkomstgränserna bibehålles. I enlighet med min tidigare deklarerade principinställning att detta är en familjepolitisk fråga förutsätter jag även att bidragen utbetalas till föräldrarna.

Inackorderingstillägget föreslås utgå med 100 kr. per studiemånad. Det är givetvis sant att förhållandena varierar från fall till fall beroende på om eleverna bor i studiehem eller är privat inackorderade. Som generellt bidrag framstår emellertid summan 100 kr. som väl låg. Jag vill därför föreslå att inackorderingstillägget ökas till 150 kr. per månad.

Med stöd av ovanstående hemställer jag,

A. att riksdagen måtte besluta

1) att Ortsavdrag för barn under 21 år skall medgivas vid beskattningen, i den mån barnet ej åtnjuter egen inkomst för vilken det taxeras, med 1 000 kr. för ettvarvt av de två

första barnen och med 1 500 kr. för varje följande barn att tillämpas från och med beskattningsåret 1965,

2) att inackorderingsbidrag skall utgå med 150 kr. per studiemånad,

3) att i stället för i propositionen föreslaget generellt bidrag om 75 kr. per studiemånad jämte inkomstprövat å högst 75 kr. per studiemånad skall utgå ett inkomstgraderat bidrag å högst 150 kr. avtrappat på sätt i motionen angivits,

4) att avslå Kungl. Maj:ts förslag rörande förhöjt studiebidrag för studerande som uppnått 21 års ålder, samt
B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningsändringar som erfordras vid bifall till mitt förslag under A 1).

Stockholm den 27 april 1964

Astrid Kristensson
